

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่อง "การนำเสนอ การใช้ประโยชน์และทัศนะเกี่ยวกับการสำรวจ
สาธารณณดินหนังสือพิมพ์แนวธุรกิจ" สามารถสรุป อภิปรายผล และมีข้อเสนอแนะดังนี้

สรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษา สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1. นโยบาย หรือแนวทางหลักในการสำรวจสาธารณณดินของหนังสือพิมพ์คู่แข่งธุรกิจ
ฐานเศรษฐกิจ และกรุงเทพธุรกิจคล้ายคลึงกันหลาย ๆ ด้าน คือ ทำการสำรวจเพราะ
ต้องการทราบความคิดเห็นของประชาชนต่อเรื่องที่ไว้ผลกระทบ หรือเพราะต้องการใช้เป็น
จุดขาย กลุ่มผู้อ่าน คือกลุ่มเดียวกับกลุ่มเป้าหมายที่อ่านหนังสือพิมพ์ และคาดว่าผู้อ่านจะได้รับ
ประโยชน์ในด้านได้ทราบความคิดเห็นของประชาชนในสังคมที่มีต่อเรื่องที่สำรวจ เรื่องที่สำรวจ
ส่วนใหญ่เป็นเรื่องที่มีผลกระทบต่อประชาชนจำนวนมาก ในการสอบถามจะกำหนดคำถามที่คาดว่า
ผู้อ่านอยากทราบมากที่สุด ซึ่งต้องอาศัยการค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ภาษาที่ใช้ในแบบ
สอบถามต้องชัดเจน กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่สำรวจสามารถเข้าใจคำถาม
ได้ง่าย ทั้งนี้มักว่าจ้างนักศึกษาช่วยเก็บข้อมูล โดยใช้วิธีประกาศรับสมัคร หรือผู้ที่เคยทำงาน
ชักชวนเพื่อนมาทำ จากนั้นต้องผ่านขั้นตอนการสัมภาษณ์โดยผู้รับผิดชอบการสำรวจ การเก็บ
ข้อมูล มักใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเผชิญหน้ากับกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบไม่ทราบ
ค่าความน่าจะเป็นแบบทั้งสิ้น สถิติที่ใช้ในการประมวลผล คือสถิติบรรยาย และในการเขียน
รายงานผลการสำรวจเน้นการระบุข้อมูลพื้นฐานที่ผู้อ่านเข้าใจง่าย ไม่เป็นวิชาการ

ส่วนแนวทางการสำรวจที่หนังสือพิมพ์บางชื่อฉบับแตกต่างกัน คือเรื่องการให้ความ

สำคัญต่อการสำรวจ คู่แข่งธุรกิจและกรุงเทพมหานคร ให้ความสำคัญมากกว่าฐานเศรษฐกิจ เห็นได้จากความเข้มงวด รัดกุมในกระบวนการสำรวจ นอกจากนี้ในปี 2537 นี้ คู่แข่งธุรกิจมีแผนงานที่จะเพิ่มบทบาทของการสำรวจมากขึ้นกว่าหนังสือพิมพ์อีก 2 ชื่อฉบับ ด้วยการเพิ่มงบประมาณ อุปกรณ์ พื้นที่สำรวจ พื้นที่ตีพิมพ์รายงานผล พร้อมทั้งพัฒนาความรู้ด้านการวิจัยของบุคลากรควบคู่กันไป

ด้านความคิดเห็นของผู้รับผิดชอบการสำรวจสาธารณสุขของหนังสือพิมพ์แต่ละชื่อฉบับ ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการสำรวจที่ผ่านมาประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี และโดยภาพรวมสาธารณสุขมีอิทธิพลต่อผู้อ่านปานกลาง ส่วนปัญหาสำคัญในการจัดทำ คือ เวลาจำกัด

2. ข้อมูลพื้นฐานตามหลักเกณฑ์การรายงานผลการสำรวจสาธารณสุข ที่ปรากฏในการรายงานผลการสำรวจของหนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ชื่อฉบับ ส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน ข้อมูลพื้นฐานที่ปรากฏในรายงานผลเกือบทุกชิ้น คือ บุคคลหรือสถาบันที่ให้ทุนในการสำรวจ ประชากรกลุ่มเป้าหมาย จำนวนผู้ตอบคำถามที่ใช้สรุปผล และจำนวนผู้ตอบคำถามขุดย่อย ข้อมูลพื้นฐานที่ระบุน้อย คือ บริเวณที่เก็บข้อมูล วิธีการสุ่มตัวอย่าง และที่ไม่ระบุเลย คือ ค่าความคลาดเคลื่อนหรือค่าความเชื่อมั่นของผลการสำรวจ

ส่วนจำนวนข้อมูลพื้นฐานที่ระบุในผลการสำรวจแต่ละชิ้น โดยภาพรวมรายงานผลมีข้อมูลพื้นฐาน 5 ข้อ มากที่สุด แต่ไม่มีรายงานผลชิ้นใดเลยที่มีข้อมูล 9 ข้อ 10 ข้อ และ 11 ข้อ จำนวนข้อมูลพื้นฐานที่ระบุน้อยที่สุดในรายงานผลของหนังสือพิมพ์แต่ละชื่อฉบับแตกต่างกัน คือ รายงานผลส่วนใหญ่ของกรุงเทพมหานคร มีจำนวนข้อมูล 6 ข้อ ขณะที่คู่แข่งธุรกิจมี 5 ข้อ และฐานเศรษฐกิจมี 4 ข้อ

3. ประโยชน์ที่ผู้อ่านได้รับมากที่สุด คือ ประโยชน์ด้านทำให้ทราบความคิดเห็นของประชาชนไว้เป็นความรู้ ส่วนประโยชน์ที่ได้รับน้อยที่สุด คือ ได้รับความรู้ที่สอดคล้องกับผลการสำรวจก่อนแสดงออก ผู้อ่านมีปริมาณการอ่านน้อย โดยอ่านจากฐานเศรษฐกิจมากที่สุด และโดยภาพรวมมีความเชื่อถือต่อผลการสำรวจปานกลาง เป็นความเชื่อถือด้านภาษาที่เขียน

อ่านแล้วเข้าใจง่าย มากที่สุด แต่มีความเชื่อถือว่าจำนวนผู้ตอบคำถามมีมากพอ น้อยที่สุด

ความต้องการของผู้อ่านต่อแนวทางการสำรวจสาธารณสุขของหนังสือพิมพ์แนวธุรกิจ พบว่าผู้อ่านที่ต้องการให้ทำการสำรวจเป็นครั้งคราว กับทำการสำรวจอย่างสม่ำเสมอแต่ไม่ใช่ ทุกฉบับ มีจำนวนใกล้เคียงกันมาก ผู้อ่านส่วนใหญ่ต้องการให้สำรวจเรื่องที่มีผลกระทบต่อ ความเป็นอยู่ของประชาชนจำนวนมาก ซึ่งอาจไม่ใช่ข่าวพาดหัวหน้า 1 ก็ได้ ด้านการกำหนด กลุ่มตัวอย่าง ผู้อ่านต้องการให้สำรวจจากผู้เกี่ยวข้องกับเรื่องที่สำรวจ มากกว่าต้องการให้ สืบสวนจากใครก็ได้ไม่ว่าจะเกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นหรือไม่ และต้องการให้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง แบบไม่ทราบค่าความน่าจะเป็นมากกว่าแบบทราบค่าความน่าจะเป็น ส่วนการรายงานผลการ สืบสวนควรระบุข้อมูลพื้นฐานเรื่องประชากรกลุ่มเป้าหมาย วัน เดือน ปีช่วงที่สำรวจ ตลอดจน ค่าความคลาดเคลื่อนหรือค่าความเชื่อมั่น มากกว่าข้อมูลเรื่องอื่น ๆ

การทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ระดับนัยสำคัญ .05 พบว่า

3.1 การศึกษามีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นด้านข้อมูลพื้นฐานที่ควรระบุ ในรายงานผลการสำรวจ และวิธีการเลือกตัวอย่างที่ควรใช้ คือผู้ที่มีการศึกษาสูงขึ้นต้องการ ระบุข้อมูลพื้นฐานหลายเรื่องขึ้นด้วย และสัดส่วนของผู้ที่ต้องการให้หนังสือพิมพ์แนวธุรกิจสุ่ม ตัวอย่างแบบไม่ทราบค่าความน่าจะเป็นนั้น กลุ่มที่จบการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีมีสัดส่วนสูงกว่า กลุ่มที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี นั่นคือกลุ่มที่มีการศึกษาสูงขึ้นต้องการ ให้สุ่มตัวอย่างแบบทราบค่าความน่าจะเป็นมากกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาต่ำกว่า

3.2 อาชีพมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นด้านความบ่อยที่ควรสำรวจและ วิธีการเลือกตัวอย่างที่ควรใช้ สัดส่วนของผู้ที่ต้องการให้หนังสือพิมพ์แนวธุรกิจทำการสำรวจ อย่างสม่ำเสมอหรือเป็นประจำทุกฉบับนั้น กลุ่มพนักงานหน่วยงานเอกชน หรือหน่วยงานที่จัดตั้ง โดย พ.ร.บ.พิเศษ และผู้มีอาชีพเจ้าของธุรกิจ หรือผู้ประกอบการส่วนตัว หรือกิจการของ ครอบครัว มีสัดส่วนสูงกว่ากลุ่มพนักงานหรือลูกจ้างในหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ และสัดส่วนของ กลุ่มที่ต้องการให้สุ่มตัวอย่างแบบทราบค่าความน่าจะเป็น กับกลุ่มที่ต้องการให้สุ่มตัวอย่างแบบ

ไม่ทราบค่าความน่าจะเป็นแตกต่างกันในระหว่างอาชีพ กล่าวคือสัดส่วนของกลุ่มครู อาจารย์ ต้องการให้ลุ่มตัวอย่างแบบทราบค่าความน่าจะเป็น มากกว่าสัดส่วนของกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพอื่น แต่ไม่พบความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างอาชีพเป็นรายคู่

3.3 หน้าที่การงานมีความสัมพันธ์กับ ประโยชน์ที่ได้รับ ปริมาณการอ่าน และความคิดเห็นด้านวิธีการเลือกตัวอย่างที่ควรใช้ กลุ่มที่มีหน้าที่ด้านวิชาการ ด้านบริหารหรือวางแผนงาน ต้องการให้ลุ่มตัวอย่างแบบทราบค่าความน่าจะเป็น มากกว่าผู้ที่มีหน้าที่ด้านอื่น แต่ไม่พบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย หรือของสัดส่วนระหว่างผู้อ่านที่มีหน้าที่การงานต่างกันเป็นรายคู่

3.4 ประโยชน์ที่ได้รับจากการอ่านผลการสำรวจ มีความสัมพันธ์กับ ปริมาณการอ่าน และความเชื่อถือต่อผลการสำรวจ ผู้อ่านที่ได้รับประโยชน์มากขึ้นจะอ่านผลการสำรวจมากขึ้น และมีความเชื่อถือต่อผลการสำรวจมากขึ้นด้วย

3.5 ปริมาณการอ่านมีความสัมพันธ์กับประโยชน์ที่ได้รับ คือผู้ที่อ่านผลการสำรวจมากขึ้น จะได้รับประโยชน์ไม่มากขึ้น

3.6 ความเชื่อถือต่อผลการสำรวจ มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นด้าน ข้อมูลพื้นฐานที่ควรระบุในรายงานผล คือยิ่งผู้อ่านมีความเชื่อถือต่อผลการสำรวจสูงขึ้น จะมีความต้องการให้หนังสือพิมพ์แนวธุรกิจระบุข้อมูลพื้นฐานเรื่องต่าง ๆ ในรายงานผลน้อยลงด้วย

ความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ที่กล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นได้จากตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 35

สรุปความสัมพันธ์ของตัวแปรจากการสำรวจผู้อ่าน

ตัวแปรต้น	การศึกษา	อาชีพ	หน้าที่	ประโยชน์	การอ่าน	ความเชื่อถือ
ตัวแปรตาม						
ประโยชน์ที่ได้รับ			*	-	*	
ปริมาณการอ่าน			*	***	-	
ความเชื่อถือ				*		-
ความคิดเห็นด้าน						
-ความพอใจที่ควรสำรวจ			*			
-เรื่องที่ควรสำรวจ						
-การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง						
-การเลือกตัวอย่าง	*	*	*			
-ข้อมูลพื้นฐานที่ระบุ	***					**

*p < .05

**p < .01

***p < .001

- ไม่มีการทดสอบความสัมพันธ์

อภิปรายผล

ผู้วิจัยได้เลือกบางประเด็นที่น่าสนใจจากผลการศึกษาเพื่ออภิปรายผลดังนี้

1. การที่นโยบายการสำรวจสาธารณสุขโดยส่วนใหญ่ว่า ของหนังสือพิมพ์คู่แข่งธุรกิจ
ฐานเศรษฐกิจ และกรุงเทพธุรกิจ ไม่ต่างกันนัก อาจเป็นเพราะหนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ที่ฉบับต่าง
เน้นเนื้อหาด้านเศรษฐกิจเป็นส่วนใหญ่ จึงมีกลุ่มผู้อ่านเหมือนกัน นอกจากนี้โดยธรรมชาติของ
หนังสือพิมพ์ ต้องเสนอข่าวสารที่ประชาชนสนใจ มีความสด ทันเหตุการณ์ (มาลี บุญศิริพันธ์,
2534 : 18-20) จึงถูกจำกัดในเรื่องเวลาของการจัดทำ รวมทั้งหนังสือพิมพ์ควรมีรูปแบบ
การนำเสนอข่าวสารที่ผู้อ่านเข้าใจได้ง่ายด้วย ทำให้แทบไม่มีความแตกต่างกันในเรื่อง
หลักเกณฑ์การคัดเลือกเรื่องที่จะสำรวจ การกำหนดปัญหาในการสำรวจที่ประชาชนสนใจ การ
กลุ่มตัวอย่างแบบไม่ทราบค่าความน่าจะเป็น โดยเน้นการเลือกตัวอย่างตามสะดวก การเก็บ
ข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบเผชิญหน้ากับกลุ่มตัวอย่าง การใช้สถิติความถี่ ร้อยละ ในการ
ประมวลผล และการเขียนรายงานผลด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ไม่เป็นทางการ นอกจากนี้จาก
หลักการทั่วไปของการวิจัยเชิงสำรวจซึ่งมีข้อกำหนดค่อนข้างแน่นอน อาจส่งผลให้การกำหนด
ประชากรกลุ่มเป้าหมาย และหลักการจัดทမ်းสอบถาม เช่น แหล่งข้อมูลที่ใช้ รูปแบบคำถาม
การใช้ภาษา ไม่ต่างกันมากนัก

ส่วนการที่หนังสือพิมพ์คู่แข่งธุรกิจ ให้ความสำคัญต่อการสำรวจสาธารณสุขมากกว่า
ฐานเศรษฐกิจและกรุงเทพธุรกิจ ในเรื่องนโยบายการสำรวจในปี 2537 ที่จะเพิ่มบทบาท
ของการสำรวจให้มากขึ้น อาจเป็นเพราะคู่แข่งธุรกิจเน้นการเสนอข่าวสารที่เป็นผลการ
สำรวจเพื่อให้เป็นจุดขายมากกว่าหนังสือพิมพ์อีก 2 ชื่อฉบับ คือคู่แข่งธุรกิจมีส่วนข่าวมอริเตอร์
รายงานผลการสำรวจโดยเฉพาะ ประมาณ 4 หน้า พร้อมทั้งรายงานผลการสำรวจในคอลัมน์
ต่าง ๆ เกือบทุกส่วนข่าว เช่น คอลัมน์ "คู่แข่งมอริเตอร์" "การตลาดมอริเตอร์" "การเงิน
มอริเตอร์" เป็นต้น ในขณะที่ฐานเศรษฐกิจ รายงานสัปดาห์ละครั้ง ในคอลัมน์ "ฐานเศรษฐกิจ
โพลล์" นิตยสารฐานเศรษฐกิจการเมือง ครั้งละ 3-5 หน้า และกรุงเทพธุรกิจ รายงานเป็น
ครั้งคราว ครั้งละประมาณ ครึ่งหน้า - 3 หน้า

2. จากการวิเคราะห์เนื้อหา ข้อมูลพื้นฐานในการรายงานผลการสำรวจของหนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ชื่อฉบับ ส่วนใหญ่ไม่ต่างกัน คือมีกระบวนข้อมูลที่ผู้อ่านเข้าใจง่าย ไม่เป็นวิชาการ สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของผู้รับผิดชอบการสำรวจ แต่ข้อมูลพื้นฐานส่วนใหญ่ที่ระบุในรายงานผลไม่ตรงกับความต้องการของผู้อ่าน ส่วนที่ตรงกับความต้องการ คือ เรื่องการระบุประชากรกลุ่มเป้าหมายในการสำรวจ ส่วนที่ไม่ตรงกับความต้องการ คือ ผู้อ่านต้องการให้ระบุวัน เดือน ปี ช่วงที่สำรวจ และระบุค่าความคลาดเคลื่อนหรือค่าความเชื่อมั่นของผลการสำรวจ แต่ในรายงานผลระบุวัน เดือน ปี น้อย และไม่ระบุค่าความคลาดเคลื่อนหรือค่าความเชื่อมั่นเลย

ส่วนข้อมูลพื้นฐานที่ระบุในรายงานผลการสำรวจก็เช่นเดียวกัน คือ ส่วนใหญ่ไม่ตรงกับความต้องการของผู้อ่าน ส่วนที่ตรงกับความต้องการ คือ เรื่องสถานที่หรือบริเวณที่เก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง ส่วนที่ไม่ตรงกับความต้องการ คือ ผู้อ่านต้องการให้ระบุจำนวนผู้ตอบคำถาม ชุดย่อยน้อย ขณะที่ผลการสำรวจในหนังสือพิมพ์ระบุข้อมูลดังกล่าวมาก แนวทางการเขียนรายงานผลการสำรวจของหนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ชื่อฉบับ จึงยังสวนทางกับความต้องการของผู้อ่าน

3. ในการสำรวจผู้อ่าน ผลการสำรวจพบว่า ผลการศึกษาสอดคล้องกับแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งนี้ คือ

3.1 The Spiral of Silence ของ Noelle-Neumann (1973, 1980) จากการศึกษาพบว่า ผู้อ่านได้รับประโยชน์มากในด้านที่แสดงถึงอิทธิพลของสาธารณมติต่อความคิดเห็นส่วนบุคคล คือ ใช้ผลการสำรวจสนับสนุนให้เกิดความมั่นใจว่าตรงกับความคิดเห็นของตนเองก่อนแสดงความคิดเห็น ใช้เปรียบเทียบก่อนแสดงความคิดเห็นแม้จะตรงกันหรือไม่ก็ตาม และให้อ้างอิงความคิดเห็นที่แสดงออกไปแล้วซึ่งเป็นไปตามแนวคิด The Spiral of Silence ซึ่งกล่าวว่าบุคคลมักตรวจสอบความคิดเห็นของคนส่วนใหญ่ในสังคมจากสื่อมวลชน เมื่อต้องการทราบว่าคนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อประเด็นปัญหาต่าง ๆ อย่างไร เพื่อนำมาประกอบการแสดงความคิดเห็นส่วนตัว โดยคนเรามักจะแสดงความคิดเห็นที่สอดคล้องกับคนส่วนใหญ่ในสังคม เนื่องจากเกรงว่าหากความเห็นไม่สอดคล้องกับคนส่วนใหญ่ อาจถูกคัดค้านออกจากสังคมที่ตน

อยู่ได้ (Noelle-Neumann, 1973, 1980 quoted in Severin and Tankard, 1988 : 316-317) จากแนวความคิดนี้ อาจเป็นไปได้ว่าหนังสือพิมพ์เป็นสื่อกลางที่ทำให้ความคิดเห็นของบุคคลส่วนใหญ่ในสังคม มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นส่วนบุคคล ซึ่งเป็นลักษณะการใช้สื่อเพื่อประโยชน์ทางสังคม สำหรับเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับผู้อื่น และเพื่อให้ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

3.2 การรับรู้ประโยชน์ ของ Kippax และ Murray (1980) จากการศึกษาพบว่า หน้าที่การงานของผู้อ่านมีความสัมพันธ์กับประโยชน์ที่ได้รับและปริมาณการอ่าน ผลการสำรวจ ประโยชน์ที่ได้รับมีความสัมพันธ์กับปริมาณการอ่าน สอดคล้องกับแนวคิดการรับรู้ประโยชน์ ที่กล่าวว่า การใช้สื่อของบุคคลขึ้นอยู่กับประโยชน์ที่ได้รับจากสื่อ นั้น (Kippax and Murray, 1980 : 359) แสดงว่าผู้อ่านผลการสำรวจ อ่านอย่างมีจุดมุ่งหมายเมื่อเห็นว่าผลการสำรวจในเรื่องนั้น ๆ เป็นประโยชน์ต่อตนเองในด้านต่าง ๆ ซึ่งแตกต่างกันไปตามหน้าที่การงานของแต่ละบุคคล ทำให้การศึกษาและอาชีพ ไม่มีความสัมพันธ์กับประโยชน์ที่ได้รับ และปริมาณการอ่าน และอาจประกอบกับโดยภาพรวมผู้อ่านอ่านผลการสำรวจน้อย ประโยชน์ที่ได้รับมาก คือได้ทราบความคิดเห็นของประชาชน ใช้เป็นข้อมูลพูดคุยกับผู้อื่น ใช้ประกอบการแสดงความคิดเห็นของตนเอง แสดงว่าผู้อ่านจะอ่านอย่างมีจุดมุ่งหมายเมื่อต้องการแสวงหาข่าวสารเฉพาะเรื่องที่ตนสนใจ และต้องการทราบว่าประชาชนทั่วไปในสังคมคิดอย่างไร มากกว่าอ่านเป็นปกตินิสัยอย่างเช่นข่าวสารทั่วไป

นอกจากนี้ การรับรู้ประโยชน์ของผลการสำรวจสาธารณะ อาจขึ้นอยู่กับ การมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วย เนื่องจากสาธารณะจะมีความสำคัญ และมีอิทธิพลมากขึ้นในสังคมที่เป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ซึ่งประชาชนกล้าแสดงออก และมีพลังต่อรองกับรัฐบาลสูง ในขณะที่ประเทศไทยยังมีลักษณะการปกครองกึ่งประชาธิปไตยกึ่งเผด็จการอยู่ และประชาชนไม่ตระหนักถึงสิทธิเสรีภาพของตนเองมากนัก เห็นได้จากสถิติการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกสภากรุงเทพฯ ส่วนใหญ่มีผู้ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งไม่ถึงร้อยละ 50 เป็นต้น ดังข้อความที่ว่า "...รูปแบบทางการเมืองเป็นแบบประชาธิปไตย แต่ความเชื่อและแนวความคิดของประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่เปลี่ยนแปลงตามไป

ด้วย ซึ่งมีผลให้ผู้กุมอำนาจทางการเมืองสามารถใช้อำนาจเด็ดขาดในทางปฏิบัติได้ "ไม่ผิดอะไรกับสมัยราชาธิปไตย..." (ชัยอนันต์ สมุทวณิช, 2519 : 246)

3.3 ความน่าเชื่อถือของแหล่งสาร จากการศึกษาพบว่าประโยชน์ที่ได้รับจากการอ่านผลการสำรวจ มีความสัมพันธ์กับความเชื่อถือ แต่การศึกษา อาชีพ หน้าที่การงานและปริมาณการอ่าน ไม่มีความสัมพันธ์กับความเชื่อถือ อาจเนื่องมาจากประโยชน์ที่ได้รับมีความสัมพันธ์กับความเชื่อถือ ขณะที่การศึกษา อาชีพ ไม่มีความสัมพันธ์กับประโยชน์ที่ได้รับ จึงมีแนวโน้มว่าจะไม่มีความสัมพันธ์กับความเชื่อถือด้วย

การที่หน้าที่การงานและปริมาณการอ่าน ไม่มีความสัมพันธ์กับความเชื่อถือ อาจเนื่องมาจากโดยภาพรวมผู้อ่านอ่านผลการสำรวจน้อย เป็นไปได้ว่าอ่านอย่างมีจุดมุ่งหมาย เมื่อต้องการแสวงหาข่าวสารเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชน ในเรื่องที่ตนสนใจ เพื่อนำมาประกอบความรู้ อ่านประกอบการปฏิบัติหน้าที่ และการแสดงความคิดเห็นส่วนตัว การอ่านจึงขึ้นอยู่กับประโยชน์ที่ได้รับมากกว่าความเชื่อถือ

นอกจากนี้ จากผลการศึกษาความเชื่อถือต่อผลการสำรวจในด้านต่าง ๆ พบว่าผู้อ่านมีความเชื่อถือน้อยที่สุดในด้าน จำนวนผู้ตอบคำถามในการสำรวจมีมากพอ แต่ให้ความเชื่อถือด้านวิธีการเลือกตัวอย่างเป็นวิธีการที่ดี (การสุ่มแบบไม่ทราบค่าความน่าจะเป็น ซึ่งหนังสือพิมพ์แนวธุรกิจทุกชื่อฉบับใช้อยู่) และผลการสำรวจมีความถูกต้องมากกว่า ขณะที่ผลการสำรวจจากตัวอย่าง ที่สามารถอ้างอิงว่าเป็นความเห็นของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเป็นประชากรจำนวนมากได้อย่างถูกต้องนั้น ขึ้นอยู่กับการสุ่มตัวอย่างแบบทราบค่าความน่าจะเป็นอย่างมากไม่ใช่เพียงแต่จำนวนตัวอย่างที่ตอบคำถามเท่านั้น แสดงว่าผู้อ่านส่วนใหญ่ซึ่งมีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และปริญญาตรี ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยเชิงสำรวจมากนัก จึงให้ความสำคัญกับจำนวนผู้ตอบมากกว่าวิธีการที่ใช้เลือกผู้ตอบ

3.4 ความแตกต่างระหว่างบุคคล ของ De Fleur(1966) ผลการศึกษาที่สอดคล้องกับแนวคิดนี้คือ การศึกษา อาชีพ และหน้าที่การงาน มีความสัมพันธ์กับความ

คิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการสำรวจสาธารณสุขที่ต้องการ เนื่องจากสถานภาพทางเศรษฐกิจ และสังคม เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลให้บุคคลมีทัศนคติหรือความคิดเห็นที่แตกต่างกันได้ (อ้างถึงใน เมตตา กฤตวิทย์ และคณะ, 2530 : 115) ส่วนการที่ปริมาณการอ่าน ไม่มีความสัมพันธ์กับความ คิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการสำรวจสาธารณสุขที่ต้องการ อาจเป็นเพราะโดยภาพรวม ผู้อ่านอ่านผลการสำรวจน้อย ประกอบกับหนังสือพิมพ์แนวธุรกิจแต่ละชื่อฉบับมีแนวทางจัดทำ การสำรวจไม่ต่างกันมากนัก ทำให้ผู้อ่านขาดการสั่งสมความรู้ และขาดการเปรียบเทียบความ แตกต่างระหว่างหนังสือพิมพ์แต่ละชื่อฉบับ จึงไม่มีความคิดเห็นต่อแนวทางการสำรวจที่ต่างกัน

นอกจากนี้ จากการศึกษาพบว่าผู้อ่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการสำรวจในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- ความบ่อยที่ควรสำรวจ ผู้อ่านที่ต้องการให้หนังสือพิมพ์แนวธุรกิจ ทำ การสำรวจเป็นครั้งคราว กับสำรวจสม่ำเสมอแต่ไม่ใช่ทุกฉบับ มีจำนวนใกล้เคียงกัน ตรงกับ ความบ่อยในการสำรวจของกรุงเทพมหานครธุรกิจ และฐานเศรษฐกิจ แต่พบว่ากลุ่มผู้อ่านที่มีอาชีพ เจ้าของธุรกิจ ผู้ประกอบกิจการส่วนตัวหรือกิจการของครอบครัวและกลุ่มอาชีพพนักงานเอกชน หรือหน่วยงานที่จัดตั้งโดย พ.ร.บ.พิเศษ ต้องการให้หนังสือพิมพ์ทำการสำรวจบ่อยกว่ากลุ่มผู้มี อาชีพพนักงานหรือลูกจ้างหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ แสดงว่าผู้ปฏิบัติงานในส่วนธุรกิจ ซึ่งมีการ แข่งขันสูง ต้องเปิดรับข่าวสารต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างความรู้ หรือใช้ในการปฏิบัติงาน จึง ต้องการทราบข่าวสารความเห็นของประชาชนในสังคมมากกว่าผู้ปฏิบัติงานในภาครัฐ

- เรื่องที่ควรสำรวจ ผู้อ่านส่วนใหญ่ต้องการให้สำรวจเรื่องที่มีผล กระทบต่อประชาชนทั่วไปจำนวนมาก และไม่จำเป็นต้องเป็นข่าวพาดหัวหน้า 1 ตรงกับเรื่อง ที่หนังสือพิมพ์แนวธุรกิจทั้ง 3 ชื่อฉบับสำรวจอยู่ และผู้อ่านต้องการให้สำรวจเรื่องทั่วไป อะไร ก็ได้ น้อยมาก ซึ่งเป็นเรื่องที่คู่แข่งธุรกิจทำการสำรวจทุกฉบับ จึงสวนทางกับความต้องการ ของผู้อ่าน อาจเป็นสาเหตุให้ผู้อ่านอ่านผลการสำรวจจากคู่แข่งธุรกิจน้อยกว่าอ่านจาก ฐานเศรษฐกิจ และกรุงเทพมหานคร

- การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ผู้อ่านต้องการให้สอบถามกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่สำรวจ มากกว่าสอบถามใครก็ได้ทั้งที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้อง ตรงกับการกำหนดกลุ่มผู้ตอบในการสำรวจของหนังสือพิมพ์แนวธุรกิจทั้ง 3 ชื่อฉบับ

- วิธีเลือกตัวอย่าง ผู้อ่านต้องการให้สุ่มตัวอย่างแบบไม่ทราบค่าความน่าจะเป็น มากกว่าแบบทราบค่าความน่าจะเป็น ตรงกับวิธีการเลือกตัวอย่างในการสำรวจของหนังสือพิมพ์แนวธุรกิจทั้ง 3 ชื่อฉบับ แต่ขัดกับหลักการวิจัยเชิงสำรวจเพราะผลการสำรวจจากกลุ่มตัวอย่าง ที่สามารถอ้างอิงไปยังประชากรกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งมีจำนวนมากกว่าอย่างถูกต้องนั้น ขึ้นอยู่กับการสุ่มตัวอย่างแบบทราบค่าความน่าจะเป็นอย่างมาก

อย่างไรก็ตาม เมื่อแบ่งแยกผู้อ่านตามระดับการศึกษา อาชีพ และหน้าที่การงาน พบว่ากลุ่มผู้อ่านที่มีการศึกษาสูงขึ้นมีความต้องการให้ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบทราบค่าความน่าจะเป็นมากกว่ากลุ่มผู้มีการศึกษาต่ำกว่า กลุ่มอาชีพครู อาจารย์ กลุ่มหน้าที่ด้านวิชาการ ต้องการให้สุ่มตัวอย่างแบบทราบค่าความน่าจะเป็นมากกว่ากลุ่มอาชีพอื่น และกลุ่มที่มีหน้าที่ด้านอื่น แสดงว่าผู้อ่านที่มีพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับการวิจัยเชิงสำรวจ มีความต้องการให้หนังสือพิมพ์แนวธุรกิจ ใช้วิธีเลือกตัวอย่างที่เป็นไปตามหลักการวิจัย มากกว่าผู้ที่ขาดความรู้ความเข้าใจทางด้านนี้ ในขณะที่การศึกษาครั้งนี้ ผู้อ่านส่วนใหญ่มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และปริญญาตรี รวมทั้งมีอาชีพ หน้าที่การงานอื่น ๆ มากกว่าอาชีพครู อาจารย์ และหน้าที่ด้านวิชาการ ทำให้โดยภาพรวมผู้อ่านมีความต้องการให้หนังสือพิมพ์แนวธุรกิจใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบไม่ทราบค่าความน่าจะเป็น มากกว่าแบบทราบค่าความน่าจะเป็น

จากผลการศึกษาข้างสรุปได้ว่าผู้อ่านผลการสำรวจสาธารณะดี ในฐานะผู้รับสาร มีปริมาณการอ่านน้อย อ่านอย่างมีจุดมุ่งหมายเมื่อเห็นว่าผลการสำรวจ ตรงกับความสนใจและมีประโยชน์ต่อตนเอง แสดงให้เห็นว่าผู้รับสารเป็นฝ่ายที่สามารถเลือกใช้สารต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง มิใช่เป็นฝ่ายคอยรับสารที่สื่อมวลชนนำเสนอผ่านสื่อแต่เพียงฝ่ายเดียว ดังความเชื่อของแนวคิดสิ่งเร้า-การตอบสนอง (Stimulus Response) หรือแนวคิดเข็มฉีดยา (Hypodemic Needle) ที่กล่าวว่าสื่อมวลชนมีอิทธิพลโดยตรงต่อผู้รับสาร

เสมือนการให้คนใช้ คนใช้จะได้รับยานี้เต็มที่ทั้งหมด นั่นคือแนวคิดนี้เชื่อว่าไม่ว่า
 สื่อมวลชนจะนำเสนอข่าวสารอะไร ผู้รับสารจะเป็นฝ่ายรับข่าวสารทั้งหมดโดยไม่มีทาง
 หลีกเลี่ยง พฤติกรรมของผู้รับสารจึงเกิดจากการกระตุ้นของสื่อมวลชน (อ้างถึงใน ยุบล
 เป็ญจรณ์คดี : 54-55) ซึ่งเป็นแนวคิดทางด้านนิเทศศาสตร์ยุคแรก ที่เชื่อว่าสื่อมวลชนมี
 อิทธิพลต่อผู้รับสารอย่างมหาศาล

ในแง่บทบาทของสื่อมวลชนในการสะท้อนภาพความเป็นจริงของสังคม ถ้าพิจารณา
 ถึงการสำรวจสาธารณสมบัติ เป็นไปได้ว่าหนังสือพิมพ์แนวธุรกิจอาจไม่ได้สะท้อนภาพความเป็น
 จริงของสังคม ทั้งนี้เพราะหนังสือพิมพ์แนวธุรกิจมักใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบไม่ทราบค่าความ
 น่าจะเป็นในการสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง แต่อ้างอิงว่าเป็นความคิดเห็นของ
 ประชากรกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งผลการสำรวจมีโอกาสสูงที่จะไม่ตรงกับความคิดเห็นของประชากร
 จริง ในทางตรงกันข้ามอาจสะท้อนภาพที่เป็นเท็จในสังคมได้

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยนี้มีข้อเสนอแนะที่จะเป็นประโยชน์ต่อแวดวงวิชาการ และวิชาชีพ
 ดังนี้

ด้านวิชาการ

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการสำรวจสาธารณสมบัติในแง่มุมอื่นต่อไป
 แม้ว่าจะเป็นเรื่องใหม่สำหรับสังคมไทย แต่ก็เป็นสิ่งที่ควรเริ่มต้น เพราะปัจจุบันหนังสือพิมพ์
 ให้ความสำคัญต่อการสำรวจมากขึ้นและอนาคตอาจขยายไปยังหนังสือพิมพ์ชื่อฉบับอื่น หรือสื่ออื่น
 เพราะสังคมปัจจุบันเป็นสังคมข่าวสาร ซึ่งสื่อต่าง ๆ ต้องพยายามแสวงหาข่าวสารให้รวดเร็ว
 น่าสนใจกว่า เพื่อให้ผู้อ่านได้รับข่าวสารที่ถูกต้อง เป็นประโยชน์ ทั้งนี้อาจเป็นการศึกษา
 เกี่ยวกับ

- การศึกษาประโยชน์ที่ได้รับและปริมาณการอ่าน โดยแบ่งแยกผลการสำรวจของหนังสือพิมพ์เป็นด้านต่าง ๆ เช่น เศรษฐกิจ การเมืองและสังคม เพราะผู้อ่านอาจสนใจอ่านผลการสำรวจเฉพาะด้าน ประโยชน์ที่ได้รับจากผลการสำรวจแต่ละด้านอาจแตกต่างกันได้

- การทดสอบอิทธิพลของผลการสำรวจสาธารณะ ต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเหตุการณ์ด้านการเมือง เช่น การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งที่ผ่านมามีหนังสือพิมพ์และสถาบันวิจัยหลายแห่ง ให้ความสำคัญกันมากต่อการทำการสำรวจในช่วงที่มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และนำเสนอผลในหนังสือพิมพ์

- การทดสอบว่าตัวแปรใดที่มีความสัมพันธ์กับประโยชน์ที่ได้รับ และปริมาณการอ่านผลการสำรวจสาธารณะ ซึ่งการศึกษาครั้งนี้ยังไม่ทราบชัดเจน เช่น การมีส่วนร่วมทางการเมือง ความสนใจเปิดรับข่าวสาร เป็นต้น

- การทดสอบความเข้าใจเนื้อหาารายงานผลการสำรวจ โดยอาศัยความคิดเห็นของผู้อ่านด้านข้อมูลพื้นฐานที่ควรระบุในผลการสำรวจจากผลการวิจัยนี้เป็นพื้นฐานในการจัดทำผลการสำรวจเพื่อทดสอบความเข้าใจเนื้อหา

- ความเชื่อถือ และความคิดเห็นต่อแนวทางการสำรวจสาธารณะของหนังสือพิมพ์แต่ละชื่อฉบับ

- การตรวจสอบความถูกต้องของรายงานผลการสำรวจสาธารณะของหนังสือพิมพ์ ด้วยวิธีการที่เป็นวิทยาศาสตร์ หรือการสุ่มตัวอย่างแบบทราบดีค่าความน่าจะเป็น

- การศึกษาอย่างละเอียด ถึงสาเหตุที่ผู้อ่านไม่สนใจอ่านผลการสำรวจมากนัก เพื่อนำไปปรับปรุงการสำรวจให้ตรงกับความต้องการของผู้อ่านมากขึ้น เพราะจากผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมผู้อ่านอ่านผลการสำรวจน้อย ขณะที่แนวทางหลักในการสำรวจที่

หนังสือพิมพ์แนวธุรกิจแต่ละชื่อฉบับปฏิบัติกันอยู่ ส่วนใหญ่ตรงกับความต้องการของผู้อ่าน

2. ควรให้ความสำคัญต่อการเรียนการสอน ด้านการสื่อข่าวโดยประยุกต์วิธีวิจัยให้มากขึ้น เพื่อเป็นพื้นฐานให้ผู้ปฏิบัติงานสำรวจสาธารณชน สามารถปฏิบัติงานได้มีคุณภาพยิ่งขึ้น เพราะปัจจุบันบุคลากรที่ควบคุมการสำรวจสาธารณชนฯ ยังขาดความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้ อยู่ ทั้งยังเป็นการยกระดับความรู้ของบุคลากรในวงการหนังสือพิมพ์ คุณภาพข่าวสาร ทำยที่สุด นับเป็นการให้การศึกษาทงอ้อม และพัฒนาความตระหนักถึงสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของประชาชนตามแนวทางของระบอบประชาธิปไตยด้วย

ด้านหนังสือพิมพ์

1. ควรปรับปรุงการสำรวจสาธารณชน ให้ตรงกับความต้องการของผู้อ่านมากขึ้นโดยอาจอาศัยผลการศึกษานี้ เช่น ควรสำรวจเป็นครั้งคราวเฉพาะเมื่อมีข่าวที่มีผลกระทบต่อประชาชนจำนวนมาก ควรรายงานผลการสำรวจโดยระบุถึงค่าความคลาดเคลื่อนหรือค่าความเชื่อมั่นในการสำรวจ รวมทั้งควรอาศัยผลการศึกษอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม ด้วยการค้นคว้าจากงานวิจัยอื่นหรือจัดทำกรวิจัยขึ้นเอง เพื่อให้ผู้อ่านสนใจอ่านผลการสำรวจมากกว่าที่เป็นอยู่เพราะยังมีปริมาณการอ่านน้อย ในขณะที่หนังสือพิมพ์แนวธุรกิจแต่ละฉบับลงทุนในการสำรวจมาก

2. หนังสือพิมพ์ชื่อฉบับอื่น ๆ นอกเหนือจากหนังสือพิมพ์แนวธุรกิจทั้ง 3 ชื่อฉบับ ควรมีการสำรวจสาธารณชนมากขึ้น ในเรื่องที่น่าสนใจ มีผลกระทบต่อประชาชนทั่วไป โดยควรมีความรัดกุมในการควบคุมคุณภาพในกระบวนการสำรวจ เพื่อให้เกิดการแข่งขันทางด้านข่าวสารเพิ่มขึ้น ทำให้ผู้อ่านสามารถเลือกรับข่าวสารที่ถูกต้อง และเกิดประโยชน์ต่อตนเองมากขึ้น ผลักดันให้การสำรวจสาธารณชนมีคุณภาพดียิ่งขึ้นได้

3. ก่อหน้าเน้นการผลิตข่าวสารในรูปแบบใหม่ ๆ เช่น การสำรวจสาธารณชน ควรมีการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของผู้อ่านต่อข่าวสารรูปแบบดังกล่าว

เพื่อให้การนำเสนอข่าวสารตรงกับความสนใจและเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน ทำให้คุ้มค่าต่อการลงทุน และส่งผลให้ผู้อ่านมีความเชื่อถือต่อหนังสือพิมพ์มากขึ้นด้วย